

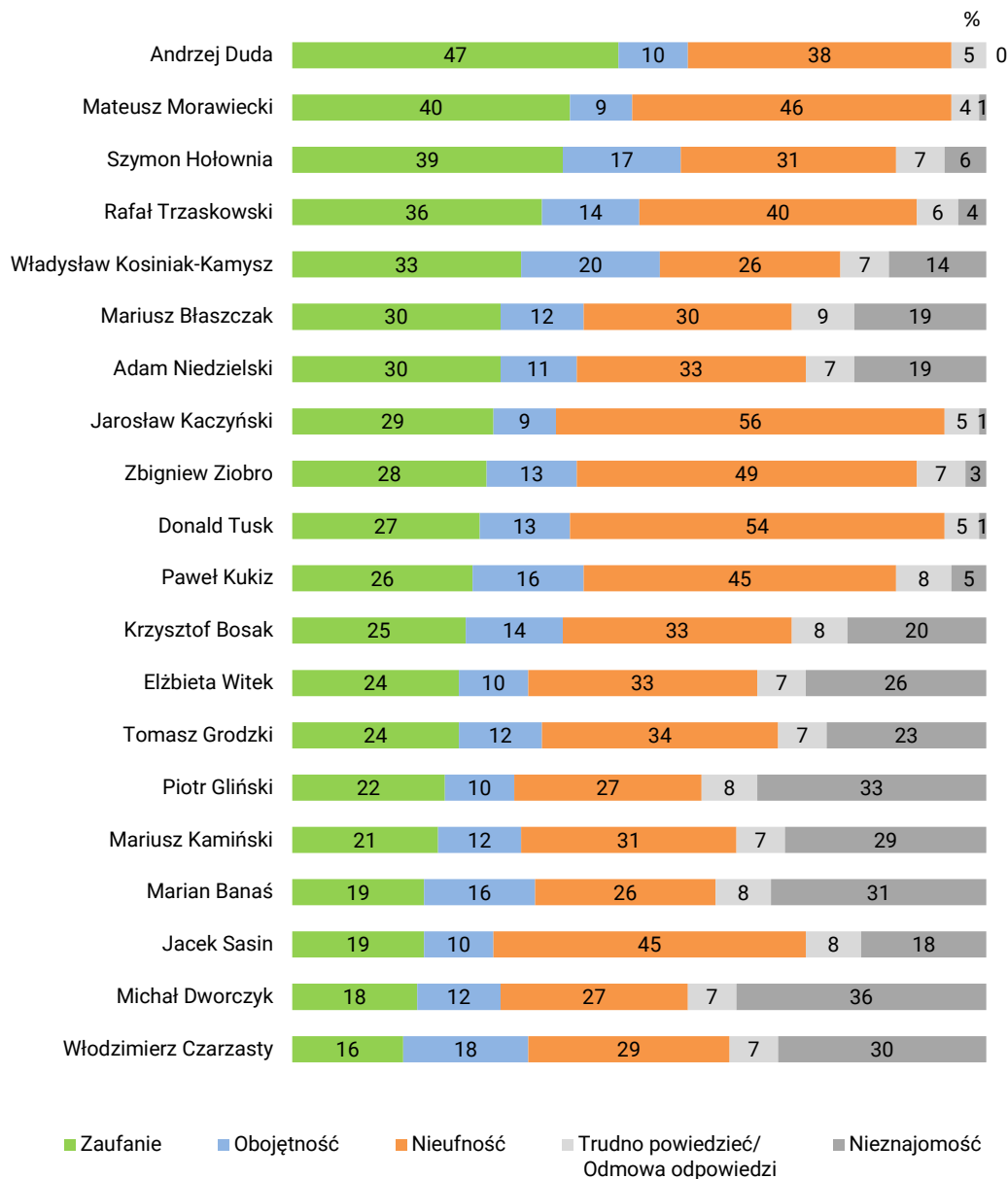
Zaufanie do polityków w listopadzie

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2020/21

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Zaufanie do polityków w listopadzie

Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (379) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiadnym od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiadnym od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 4 do 14 listopada 2021 roku na próbie liczącej 1100 osób (w tym: 56,1% metodą CAPI, 29,8% – CATI i 14,1% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

W naszych badaniach na liście ocenianych polityków zawsze znajdują się: prezydent RP, aktualni marszałkowie Sejmu i Senatu, premier oraz szefowie głównych ugrupowań politycznych. Pozostała część listy podlega zmianom. Badanie, którego wyniki prezentujemy, przeprowadziliśmy na reprezentatywnej imiennej próbie losowej pełnoletnich mieszkańców kraju w ramach procedury mixed-mode¹.

Ankietowani oceniali poszczególnych przedstawicieli sceny politycznej posługując się 11-punktową skalą, której skrajne punkty określone są z jednej strony jako głęboka nieufność (-5), z drugiej zaś – jako bardzo duże zaufanie (+5).

Otrzymane wyniki prezentujemy w dwóch ujęciach. W pierwszym analizujemy rozmiary społecznego zaufania i nieufności w stosunku do poszczególnych polityków w skali ogółu społeczeństwa. Wskazania punktów od -5 do -1 określane są zbiorczo jako deklaracje nieufności, 0 – jako obojętność, zaś wskazania od +1 do +5 – jako deklaracje zaufania. W tym ujęciu obok zagregowanych ocen zaufania, nieufności i obojętności prezentowane są także informacje o odsetkach badanych nierozpoznających poszczególnych polityków oraz niemających opinii na ich temat.

W drugim ujęciu prezentujemy średnie ocen wystawianych poszczególnym osobom jedynie przez tych z badanych, którzy je identyfikują i potrafią ocenić.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (379) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankietę miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 4 do 14 listopada 2021 roku na próbie liczącej 1100 osób (w tym: 56,1% metodą CAPI, 29,8% – CATI i 14,1% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

ZAUFANIE I NIEUFNOŚĆ

Liderem listopadowego rankingu zaufania, tak jak dotychczas, pozostaje urzędujący prezydent. Aktualne notowania prezydenta Andrzeja Dudy są jednak słabsze niż we wrześniu i październiku. Po dwóch miesiącach bardziej korzystnych ocen, zaufanie do prezydenta ponownie nieco się zmniejszyło, obecnie deklaruje je 47% ankietowanych (spadek o 4 punkty procentowe). Jednocześnie prawie dwie piąte respondentów wyraża w stosunku do głowy państwa nieufność (38%, wzrost o 1 punkt – różnica w granicach błędu pomiaru).

Drugie miejsce wśród najczęściej obdarzanych zaufaniem polityków, podobnie jak miesiąc temu, zajmuje premier Mateusz Morawiecki. Również w przypadku szefa rządu obserwujemy pogorszenie ubiegłomiesięcznych notowań. Ufa mu 40% badanych, o 4 punkty procentowe mniej niż w październiku, a więcej osób (46% – wzrost o 5 punktów) deklaruje nieufność.

Na trzeciej pozycji rankingu, z minimalną stratą do premiera Morawieckiego, lokuje się lider Polski 2050 Szymon Hołownia. Ufa mu 39% ankietowanych, nieufność wyraża niespełna co trzeci respondent (31%). Notowania tego polityka w porównaniu z październikiem nie zmieniły się znacząco.

Czwarte miejsce w rankingu, z zaufaniem nieco ponad jednej trzeciej respondentów, zajmuje wiceprzewodniczący PO i prezydent stolicy Rafał Trzaskowski (36% deklaracji zaufania). Mimo mniej krytycznych niż miesiąc temu ocen w notowaniach tego polityka przeważa nieufność – nastawienie takie deklaruje 40% badanych (spadek o 4 punkty procentowe w stosunku do października).

Pierwszą piątkę przedstawicieli sceny politycznej najczęściej obdarzanych zaufaniem zamyka w tym miesiącu jeden z najmniej kontrowersyjnie odbieranych liderów partyjnych – szef PSL Władysław Kosiniak-Kamysz. Ufa mu 33% ankietowanych, mniej osób (26%) deklaruje w stosunku do niego nieufność. Spora część badanych – większa niż obserwujemy to w przypadku innych politycznych liderów – ma jednak do tego polityka stosunek obojętny (20%).

Zaufanie do pozostałych uwzględnionych w badaniu przedstawicieli sceny politycznej jest jeszcze mniejsze – nie osiąga jednej trzeciej wskazań.

Po 30% deklaracji zaufania zebrali w tym miesiącu minister obrony narodowej Mariusz Błaszczak oraz szef resortu zdrowia Adam Niedzielski. Notowania obu tych polityków są słabsze niż przed miesiącem. Zaufanie do Mariusza Błaszczaka zmniejszyło się o 4 punkty procentowe. W stosunku do szefa resortu zdrowia dość wyraźnie wzrosła natomiast nieufność (o 5 punktów procentowych). Obecnie zbliżone odsetki badanych deklarują zarówno pozytywne, jak i negatywne nastawienie wobec tych polityków. Mariuszowi Błaszczakowi nie ufa 30% ankietowanych i tyle samo wyraża zaufanie; nieufność w stosunku do ministra zdrowia deklaruje minimalnie więcej osób, niż obdarza go zaufaniem (33% deklaracji nieufności).

Niższe pozycje w rankingu niż miesiąc temu zajmują obecnie liderzy Zjednoczonej Prawicy – prezes Prawa i Sprawiedliwości, wicepremier ds. bezpieczeństwa Jarosław Kaczyński oraz szef Solidarnej Polski, minister sprawiedliwości i prokurator generalny Zbigniew Ziobro. Po odnotowanej w ubiegłym miesiącu poprawie ocen, w listopadzie obaj ci politycy wyraźnie stracili na zaufaniu społecznym. Zaufanie do Jarosława Kaczyńskiego deklaruje 29% ankietowanych, o 7 punktów procentowych mniej niż w październiku, Zbigniewowi Ziobrze ufa 28% respondentów – o 6 punktów mniej niż miesiąc temu. Dominującym nastawieniem wobec tych polityków niezmiennie pozostaje nieufność. W tym miesiącu deklaracje te są jednak jeszcze częstsze – Jarosławowi Kaczyńskiemu nie ufa 56% ankietowanych (wzrost o 6 punktów), zaś brak zaufania do Zbigniewa Ziobry wyraża prawie co drugi respondent (49% – wzrost o 3 punkty).

Nieufność niezmiennie dominuje także w ocenach zajmującego kolejne miejsce w listopadowym rankingu – szefa Platformy Obywatelskiej Donalda Tuska. Deklaracje zaufania składa 27% ankietowanych, zaś większość mu nie ufa (54%). Oceny Donalda Tuska nie zmieniły się znacząco od października.

Niemal tyle samo deklaracji zaufania ma od kilku miesięcy, budzący głównie negatywne emocje wśród badanych, lider Kukiz'15 Paweł Kukiz. Zaufanie do niego wyraża 26% respondentów, nie ufa mu ponad dwie piąte badanych (45%).

Podobnym zaufaniem cieszy się jeden z liderów Konfederacji WiN i były kandydat tej formacji w wyborach prezydenckich – Krzysztof Bosak, polityk słabiej znany niż wyżej wymieni i niebudzący aż tak silnych negatywnych emocji (25% deklaracji zaufania i 33% – nieufności).

Kolejne miejsca w listopadowym rankingu, z zaufaniem nieco ponad jednej piątej badanych, przypadły marszałkom Sejmu i Senatu – Elżbiecie Witek oraz Tomaszowi Grodzkiemu. Po odnotowanym w tym miesiącu pogorszeniu się ocen marszałek Sejmu i jednocześnie minimalnej poprawie notowań Tomasza Grodzkiego, oceny obojga tych polityków są niemal identyczne. Ufa im po 24% ankietowanych, nieufność wyraża co trzeci respondent (odpowiednio 33% i 34% deklaracji nieufności).

Nieco ponad jedna piąta ankietowanych ma zaufanie do wciąż relatywnie mało znanych szerokiej publiczności: wicepremiera, ministra kultury i dziedzictwa narodowego Piotra Glińskiego (22% deklaracji zaufania i 27% – nieufności) oraz szefa MSWiA Mariusza Kamińskiego (21% deklaracji zaufania i 31% – nieufności).

Dalsze miejsca w rankingu, z zaufaniem niespełna jednej piątej badanych, zajmują: prezes NIK Marian Banaś, wicepremier i minister aktywów państwowych Jacek Sasin oraz szef kancelarii premiera Michał Dworczyk.

Zaufanie do prezesa NIK Mariana Banasia ma 19% ankietowanych, więcej osób mu nie ufa (26%). Dla prawie jednej trzeciej ankietowanych prezes NIK jest postacią anonimową (31%). Taki sam odsetek respondentów ufa lepiej znanemu, ale i zaliczającemu się do wyraźnie negatywnie odbieranych przedstawicieli naszej sceny politycznej – wicepremierowi Jackowi Sasinowi. Po październikowej poprawie notowań, krytycyzm badanych wobec osoby wicepremiera ponownie się

nasilił, ubyło też nieco osób deklarujących do niego zaufanie. Obecnie Jackowi Sasinowi ufa 19% ankietowanych, zaś ponad dwukrotnie więcej osób wyraża w stosunku do niego nieufność (45%).

Na zbliżonym poziomie kształtuje się zaufanie do najmniej znanego spośród uwzględnionych w sondażu polityków – szefa kancelarii premiera Michała Dworczyka, który w tym miesiącu również notuje słabszy wynik. Jego nazwisko i wizerunek nic nie mówią ponad jednej trzeciej badanych (36%). Wśród identyfikujących go osób polityk ten wyraźnie częściej spotyka się obecnie z nieufnością niż zaufaniem (18% deklaracji zaufania – spadek o 3 punkty procentowe i 27% deklaracji nieufności, o 4 punkty więcej niż w październiku).

Ostatnie miejsce w listopadowym rankingu, z zaufaniem 16% badanych, przypadło współprzewodniczącemu Nowej Lewicy Włodzimierzowi Czarzastemu. W społecznych ocenach tego polityka niezmiennie przeważają negatywne noty (29% deklaracji nieufności). Prawie u co piątego z badanych osoba lidera Lewicy nie budzi jednak większych emocji – mają oni doń stosunek obojętny (18%). Mimo wieloletniego stażu na politycznej scenie dla sporej części ankietowanych Włodzimierz Czarzasty pozostaje osobą nieznaną (30%).

Listopad przyniósł sporo zmian w notowaniach polityków. Trochę inaczej niż miesiąc temu wygląda nie tylko ranking społecznego zaufania, ale i nieufności. Przede wszystkim jednak uwagę zwracają wysokie w tym miesiącu odsetki badanych deklarujących nieufność w stosunku do poszczególnych przedstawicieli naszej sceny politycznej.

Tak jak dotychczas najwięcej negatywnych emocji wśród Polaków budzą liderzy dwóch ugrupowań od lat wyznaczających główną oś politycznych podziałów – PiS i PO. Inaczej niż miesiąc temu liderem tego negatywnego rankingu jest jednak nie Donald Tusk, ale Jarosław Kaczyński, który w ostatnich tygodniach bardzo wyraźnie stracił w opinii badanych. Nieufność do prezesa PiS deklaruje 56% ankietowanych, Donaldowi Tuskowi nie ufa 54% ankietowanych. Na trzecim miejscu tej klasyfikacji nadal lokuje się Zbigniew Ziobro – również z gorszym niż przed miesiącem wynikiem (49% deklaracji nieufności), a kolejne miejsca zajmują premier Mateusz Morawiecki (46% deklaracji nieufności – najwięcej od marca br.) oraz – z nieznacznie lepszymi wynikami – Paweł Kukiz i Jacek Sasin (po 45% deklaracji nieufności).

Jednocześnie do wyjątków należą w tym miesiącu politycy, którzy częściej niż z nieufnością spotykają się z zaufaniem badanych. Są to prezydent Andrzej Duda, Szymon Hołownia oraz Władysław Kosiniak-Kamysz.

W ostatnich dwóch miesiącach obserwujemy spore wahania w notowaniach uwzględnionych w badaniu polityków. W sumie jednak, jeśli chodzi o stosunek Polaków do naszej klasy politycznej, bilans tych zmian jest ujemny. O ile w październiku obserwowaliśmy głównie spadki notowań przedstawicieli opozycji, w listopadzie – po relatywnie dobrych wynikach we wrześniu i październiku – w ocenie respondentów stracili przedstawiciele obozu władzy.

Stosunkowo najbardziej pogorszyły się oceny prezesa PiS Jarosława Kaczyńskiego (spadek zaufania o 7 punktów procentowych i wzrost nieufności o 6 punktów). Dość duże niekorzystne zmiany obserwujemy także w notowaniach premiera Mateusza Morawieckiego. Zaufanie do szefa rządu zmniejszyło się o 4 punkty procentowe i jednocześnie wyraźnie przybyło badanych, wśród których budzi on nieufność (wzrost o 5 punktów). Gorsze od październikowych są notowania Zbigniewa Ziobry, któremu wyraźnie ubyło sympatyków (spadek zaufania o 6 punktów), a przybyło przeciwników (wzrost nieufności o 3 punkty). Po obserwowanej w ubiegłych miesiącach stopniowej poprawie, w listopadzie ponownie pogorszyły się oceny marszałek Sejmu Elżbiety Witek (spadek zaufania o 5 punktów procentowych i wzrost nieufności o 3 punkty). Sporo w ocenie badanych stracił Jacek Sasin (spadek zaufania o 3 punkty i wzrost nieufności o 5 punktów). Ponadto gorsze niż w październiku są notowania ministra zdrowia Adama Niedzielskiego (wzrost nieufności o 5 punktów i dwupunktowy, utrzymany w granicach błędu pomiaru, spadek zaufania), szefa kancelarii premiera Michała Dworczyka (spadek zaufania o 3 punkty procentowe i wzrost nieufności o 4 punkty), wicepremiera Piotra Glińskiego (spadek zaufania o 4 punkty i wzrost nieufności o 2 punkty) oraz Mariusza Błaszczaka (spadek zaufania o 4 punkty). Po dwóch miesiącach relatywnie dobrych notowań na zaufaniu społecznym stracił również prezydent Andrzej Duda (spadek zaufania o 4 punkty procentowe). Minimalnie ubyło badanych deklarujących zaufanie do Pawła Kukiza (spadek o 3 punkty).

Żaden z uwzględnionych w badaniu polityków w ciągu ostatnich tygodni nie zyskał znacząco na zaufaniu społecznym. Nieliczne korzystne zmiany w notowaniach wyrażają się głównie spadkami negatywnych ocen i co najwyżej minimalnym, utrzymanym w granicach błędu pomiaru, wzrostem odsetka deklaracji zaufania. Tego rodzaju zmiany obserwujemy w przypadku Rafała Trzaskowskiego (spadek nieufności o 4 punkty procentowe i minimalny, utrzymany w granicy błędu pomiaru wzrost zaufania, o 2 punkty), marszałka Senatu Tomasza Grodzkiego oraz lidera Nowej Lewicy Włodzimierza Czarzastego (2-punktowe wzrosty zaufania i 3-punktowe spadki deklaracji nieufności).

TABELA 1

	Odsetki badanych deklarujących					
	Zaufanie		Nieufność		Obojętność	Nieznajomość
	XI 2021	Różnica od X 2021	XI 2021	Różnica od X 2021		
Andrzej Duda	47	-4	38	1	10	0
Mateusz Morawiecki	40	-4	46	5	9	1
Szymon Hołownia	39	-1	31	1	17	6
Rafał Trzaskowski	36	2	40	-4	14	4
Władysław Kosiniak-Kamysz	33	1	26	-1	20	14
Mariusz Błaszczak	30	-4	30	0	12	19
Adam Niedzielski	30	-2	33	5	11	19
Jarosław Kaczyński	29	-7	56	6	9	1
Zbigniew Ziobro	28	-6	49	3	13	3
Donald Tusk	27	1	54	1	13	1
Paweł Kukiz	26	-3	45	1	16	5
Krzysztof Bosak	25	-1	33	2	14	20
Elżbieta Witek	24	-5	33	3	10	26
Tomasz Grodzki	24	2	34	-3	12	23
Piotr Gliński	22	-4	27	2	10	33
Mariusz Kamiński	21	-1	31	0	12	29
Marian Banaś	19	-	26	-	16	31
Jacek Sasin	19	-3	45	5	10	18
Michał Dworczyk	18	-3	27	4	12	36
Włodzimierz Czarzasty	16	2	29	-3	18	30

Pytanie brzmiało: *Ludzie aktywni publicznie – swoim zachowaniem, tym, co mówią, do czego dążą – budzą mniejsze lub większe zaufanie. W jakim stopniu każda z przedstawionych dalej osób budzi Pana(i) zaufanie? Odpowiadając, proszę posłużyć się skalą, na której -5 oznacza, że osoba ta budzi w Panu(i) głęboką nieufność, 0 – że jest ona Panu(i) obojętna, a +5 oznacza, że ma Pan(i) do tej osoby pełne zaufanie. Jeżeli kogoś Pan(i) nie zna, proszę o tym powiedzieć/zaznaczyć tę odpowiedź.*

Odsetki badanych wyrażających zaufanie – wskazania punktów od +1 do +5, nieufność – wskazania punktów od -1 do -5, obojętność – 0. W zestawieniu pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

TABELA 2. DEKLARACJE ZAUFANIA DO POLITYKÓW

Politycy	Odsetki respondentów według terminów badań													
	2020			2021										
	X/2	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
M. Banaś	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	-	19
M. Błaszczak	30	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34	30
K. Bosak	26	27	27	25	26	25	-	-	20	22	24	27	26	25
W. Czarzasty	21	22	19	17	20	20	21	19	16	17	16	20	14	16
A. Duda	46	47	50	49	47	45	43	44	45	45	44	51	51	47
M. Dworczyk	-	-	18	20	20	21	23	26	24	20	20	21	21	18
P. Gliński	23	21	22	22	24	24	22	21	22	21	20	23	26	22
T. Grodzki	25	24	26	24	23	26	25	22	22	21	24	27	22	24
Sz. Hołownia	50	48	53	50	51	48	42	42	41	41	41	43	40	39
J. Kaczyński	27	27	30	32	30	31	29	29	30	30	31	33	36	29
M. Kamiński	-	-	23	-	-	-	-	-	-	17	18	21	22	21
W. Kosiniak-Kamysz	36	38	37	35	37	37	34	32	32	31	33	37	32	33
P. Kukiz	-	-	-	32	28	30	30	29	28	28	21	26	29	26
M. Morawiecki	41	41	43	44	42	42	38	39	41	40	38	43	44	40
A. Niedzielski	19	23	25	29	28	32	32	31	29	30	29	30	32	30
J. Sasin	21	19	21	20	22	20	19	20	20	18	19	19	22	19
R. Trzaskowski	38	41	39	38	38	39	38	32	36	34	36	39	34	36
D. Tusk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29	30	30	26	27
E. Witek	27	24	26	25	27	24	23	24	26	24	23	27	29	24
Z. Ziobro	30	31	32	29	31	30	29	27	29	28	28	32	34	28

TABELA 3. DEKLARACJE NIEUFNOŚCI DO POLITYKÓW

Politycy	Odsetki respondentów według terminów badań													
	2020			2021										
	X/2	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
M. Banaś	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	-	26
M. Błaszczak	34	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	30
K. Bosak	35	37	35	36	37	37	-	-	34	34	32	31	31	33
W. Czarzasty	28	28	28	29	29	30	27	29	29	26	29	28	32	29
A. Duda	41	42	37	38	41	42	39	39	37	36	39	37	37	38
M. Dworczyk	-	-	18	19	22	20	23	19	22	23	24	25	23	27
P. Gliński	26	29	26	26	27	27	27	25	23	24	24	26	25	27
T. Grodzki	30	31	32	32	34	33	33	34	35	33	31	32	37	34
Sz. Hołownia	20	23	19	21	23	23	29	24	27	24	27	31	30	31
J. Kaczyński	61	62	57	55	58	58	55	54	52	52	52	53	50	56
M. Kamiński	-	-	28	-	-	-	-	-	-	27	28	29	31	31
W. Kosiniak-Kamysz	24	23	24	25	25	25	24	25	26	24	26	24	27	26
P. Kukiz	-	-	-	34	35	34	32	33	35	35	51	48	44	45
M. Morawiecki	45	46	43	43	45	46	44	42	42	40	43	43	41	46
A. Niedzielski	15	16	17	21	24	22	25	23	23	25	26	26	28	33
J. Sasin	43	46	42	41	46	48	46	43	42	41	42	43	40	45
R. Trzaskowski	41	38	40	39	42	40	38	41	40	39	39	41	44	40
D. Tusk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45	48	52	53	54
E. Witek	29	30	29	28	28	29	29	25	25	26	35	34	30	33
Z. Ziobro	49	49	47	49	48	52	48	47	45	47	47	47	46	49

ŚREDNIE OCEN NA SKALI ZAUFANIA–NIEUFNOŚCI

Omawiane wyżej dane informowały o zasięgu społecznego zaufania oraz nieufności i odnosiły się do ogółu badanych. W poniższym ujęciu prezentujemy średnie ocen, które są syntetyczną miarą pozwalającą uchwycić siłę zarówno pozytywnych, jak i negatywnych nastawień wobec poszczególnych polityków, przy wyeliminowaniu różnic wynikających ze stopnia ich znajomości.

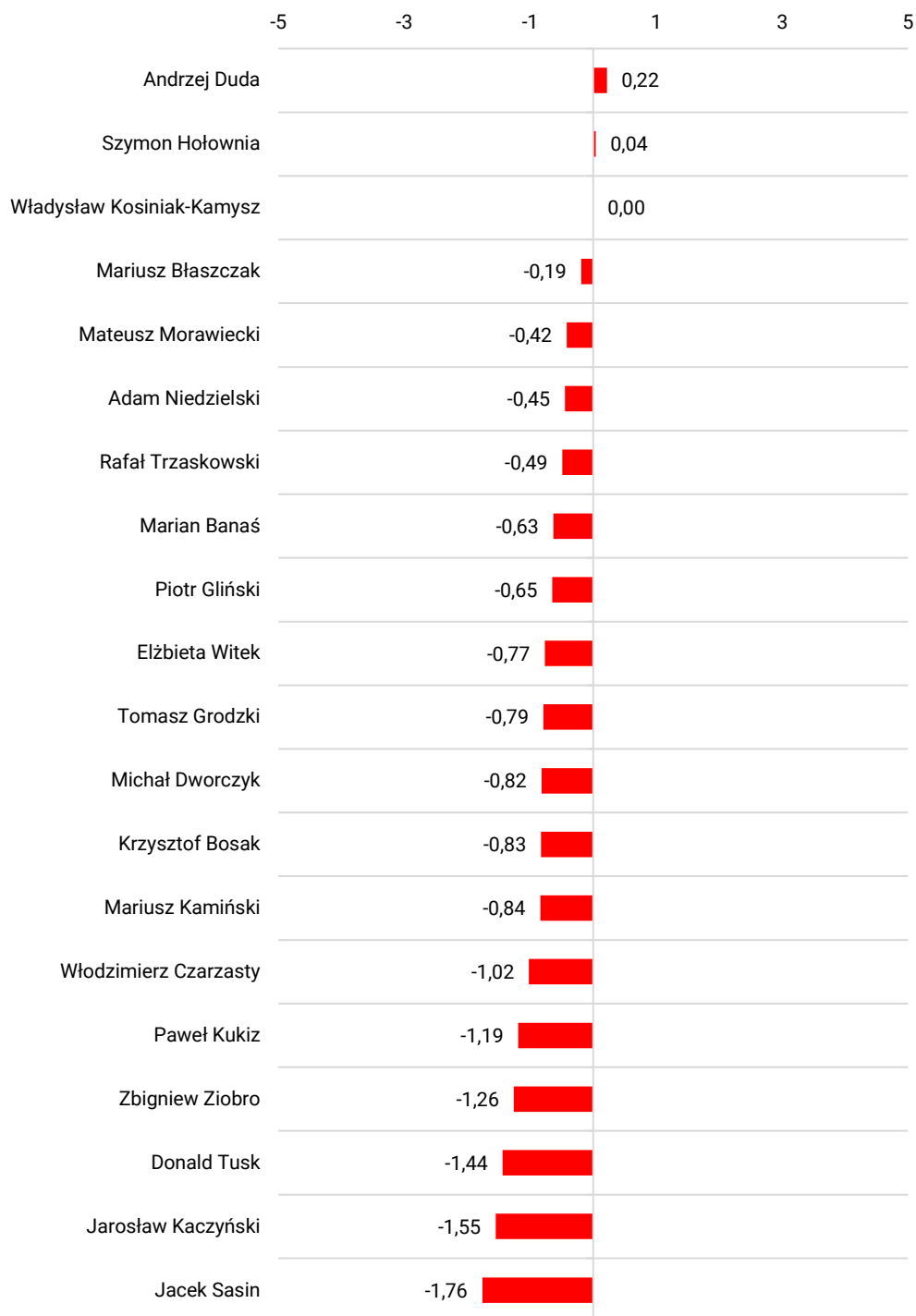
Średnie wszystkich ujętych w październikowym badaniu przedstawicieli sceny politycznej, obliczone na podstawie wskazań respondentów na jedenastopunktowej skali zaufania–nieufności (od +5 do -5) mieszczą się w przedziale od zaledwie +0,22 do -1,76 punktu, co oznacza, iż poziom zaufania Polaków do czołowych przedstawicieli sceny politycznej kształtuje się na niskim poziomie.

Tylko w przypadku dwóch polityków średnia przyjmuje wartość dodatnią, a więc wskazuje na przewagę siły nastawień pozytywnych nad negatywnymi. Są to prezydent Andrzej Duda, który podobnie jak w ubiegłych miesiącach uzyskał najwyższą średnią ocen (+0,22) oraz Szymon Hołownia. W tym miesiącu średnia ocen lidera Polski 2050 wyniosła jednak zaledwie +0,04 punktu, ma więc wartość bardzo już bliską wartości środka skali, co oznacza niemal całkowite równoważenie się siły pozytywnych i negatywnych ocen w notowaniach tego polityka.

Pozytywne i negatywne noty całkowicie równoważą się w ocenach Władysława Kosiniaka-Kamysza (0,00). Ujemną średnią ocen, wskazującą na niewielką tylko przewagę nieufności nad zaufaniem, ma jeszcze Mariusz Błaszczak (-0,19). Bilans ocen pozostałych uwzględnionych w badaniu polityków jest już wyraźnie niekorzystny.

Relatywnie najgorzej odbierany jest obecnie Jacek Sasin (-1,76). Niską średnią ocen, poniżej -1 punktu, świadczącą o zdecydowanej przewadze negatywnych nastawień, mają również Jarosław Kaczyński (-1,55), Donald Tusk (-1,44), Zbigniew Ziobro (-1,26), Paweł Kukiz (-1,19) oraz Włodzimierz Czarzasty (-1,02). Wyraźnie *in minus* wypada bilans ocen Mariusza Kamińskiego (-0,84), Krzysztofa Bosaka (-0,83), Michała Dworczyka (-0,82), Tomasza Grodzkiego (-0,79), Elżbiety Witek (-0,77), Piotra Glińskiego (-0,65) i Mariana Banasia (-0,63). Mniejszy krytycyzm cechuje badanych w stosunku do osoby premiera Mateusza Morawieckiego (-0,42), Adama Niedzielskiego (-0,45) oraz Rafała Trzaskowskiego (-0,49).

RYS. 1. Zaufanie do polityków w listopadzie 2021 – średnie na skali od -5 (głęboka nieufność) do +5 (pełne zaufanie)

Jedynym politykiem, który, jak wskazuje porównanie aktualnych i październikowych średnich ocen, zyskał w ostatnich tygodniach w ocenie badanych, jest marszałek Senatu Tomasz Grodzki. Odnotowana na poziomie zagregowanych deklaracji zaufania i nieufności niewielka poprawa notowań nie wpłynęła natomiast w stopniu istotnym statystycznie na dotychczasowy bilans ocen Rafała Trzaskowskiego oraz Władysława Kosiniaka-Kamysza.

Długa jest lista polityków, którzy od poprzedniego badania znacząco stracili w ocenie respondentów. Duże straty wizerunkowe notujemy w przypadku Jarosława Kaczyńskiego (spadek średniej ocen o 0,58 punktu). Znacząco pogorszył się stosunek badanych do Jacka Sasina, Elżbiety Witek (spadek średnich ocen odpowiednio o 0,46 i 0,47 punktu), Adama Niedzielskiego, Michała Dworczyka (różnice średnich -0,43 punktu) i – w nieco mniejszym stopniu – stracili w ocenie badanych premier Mateusz Morawiecki oraz Zbigniew Ziobro (różnice średnich wyniosły odpowiednio: 0,34 i 0,36 punktu).

TABELA 4

Politycy (kolejność według kierunku i wielkości zmiany)	Zmiany średnich zaufania na skali od -5 do +5		
	X 2021	XI 2021	Różnica
Tomasz Grodzki	-1,13	-0,79	0,34 *
Rafał Trzaskowski	-0,76	-0,49	0,27
Władysław Kosiniak-Kamysz	-0,11	0,00	0,11
Włodzimierz Czarzasty	-1,11	-1,02	0,09
Donald Tusk	-1,47	-1,44	0,03
Szymon Hołownia	0,13	0,04	-0,09
Mariusz Kamiński	-0,72	-0,84	-0,12
Mariusz Błaszczak	-0,06	-0,19	-0,13
Paweł Kukiz	-1,06	-1,19	-0,13
Krzysztof Bosak	-0,65	-0,83	-0,18
Andrzej Duda	0,44	0,22	-0,22
Piotr Gliński	-0,33	-0,65	-0,32
Mateusz Morawiecki	-0,08	-0,42	-0,34 *
Zbigniew Ziobro	-0,90	-1,26	-0,36 *
Adam Niedzielski	-0,02	-0,45	-0,43 *
Michał Dworczyk	-0,39	-0,82	-0,43 *
Elżbieta Witek	-0,31	-0,77	-0,46 *
Jacek Sasin	-1,29	-1,76	-0,47 *
Jarosław Kaczyński	-0,97	-1,55	-0,58 *

Różnice średnich ocen istotne statystycznie na poziomie 0,05

W listopadzie liderem rankingu zaufania pozostaje, tak jak dotychczas, prezydent Andrzej Duda, jednak notowania prezydenta są obecnie słabsze niż we wrześniu i październiku – ufa mu niespełna połowa Polaków. Na drugim miejscu, podobnie jak miesiąc temu, znalazł się premier Mateusz Morawiecki, również z gorszymi ocenami niż w poprzednim sondażu. Minimalnie traci do premiera znajdujący się na trzecim miejscu lider Polski 2050 Szymon Hołownia, którego notowania w porównaniu z październikiem nie zmieniły się znacząco.

Zamiana nastąpiła na liście polityków budzących – według deklaracji badanych – największą nieufność. W tym miesiącu, inaczej niż w październiku, liderem negatywnego rankingu został prezes PiS Jarosław Kaczyński, który ponownie minimalnie wyprzedził szefa PO Donalda Tuska. Obu liderom nie ufa ponad połowa dorosłych Polaków. Prawie połowa badanych nie ma zaufania do plasującego się na trzecim miejscu negatywnego rankingu ministra sprawiedliwości, a zarazem prokuratora generalnego Zbigniewa Ziobry. W dalszej kolejności w tej klasyfikacji – z niewielką różnicą w stosunku do ministra sprawiedliwości – znajdują się premier Mateusz Morawiecki, Paweł Kukiz i Jacek Sasin.

Ostatnie dwa miesiące okazały się niekorzystne dla klasy politycznej: w październiku najbardziej stracili politycy opozycji, z kolei w listopadzie – przedstawiciele obozu rządzącego. Obecnie do wyjątków należą politycy, którzy częściej niż z nieufnością spotykają się z zaufaniem badanych: są to prezydent Andrzej Duda, szef Polski 2050 Szymon Hołownia oraz lider PSL Władysław Kosiniak-Kamysz. W ciągu ostatnich tygodni żaden z uwzględnionych w badaniu polityków nie zyskał znacząco na zaufaniu społecznym, a jedynym politykiem, który poprawił swoją średnią ocen, jest marszałek Senatu Tomasz Grodzki. W listopadzie najbardziej pogorszyły się oceny prezesa PiS Jarosława Kaczyńskiego, spore niekorzystne zmiany obserwujemy także w notowaniach wicepremiera Jacka Sasina, marszałek Sejmu Elżbiety Witek, szefa kancelarii premiera Michała Dworczyka oraz ministra zdrowia Adama Niedzielskiego. Gorsze od październikowych są ponadto notowania ministra sprawiedliwości Zbigniewa Ziobry, premiera Mateusza Morawieckiego i wicepremiera Piotra Glińskiego. Po dwóch miesiącach relatywnie lepszych notowań na zaufaniu społecznym stracił również prezydent Andrzej Duda.

Opracowała

Agnieszka Cybulska